NACIONALINĖ ŠVIETIMO AGENTŪRA

2022

ISTORIJA

Valstybinio brandos egzamino užduotis
Pagrindinė sesija

2022 m. birželio 15 d. Trukmė – 3 val. (180 min.)

NURODYMAI

1. Gavę užduoties sąsiuvinį ir atsakymų lapą, pasitikrinkite, ar juose nėra aiškiai matomo spausdinimo broko. Pastebėję praneškite egzamino vykdytojui.
2. **Įsitikinkite, kad ant jūsų atsakymų lapo užklijuotas kodas, kurio numeris sutampa su jūsų eilės numeriu egzamino vykdymo protokole.**
3. Atsakymus į užduoties klausimus pirmiausia galite rašyti užduoties sąsiuvinyje, kuriame yra palikta vietos juodraščiui. Jei neabejojate dėl atsakymo, iš karto rašykite atsakymų lape. **Vertintojams bus pateikiamas tik atsakymų lapas!**
4. Per egzaminą galite rašyti juodai rašančiu tušinuku, pieštuku, naudotis trintuku.
5. **Atsakymų lape** rašykite **tik juodai** rašančiu tušinuku tvarkingai ir įskaitomai. Atsakymų lape nesinaudokite trintuku ir koregavimo priemonėmis.
6. Saugokite atsakymų lapą (neįplėškite ir nesulamdykite). Sugadintuose lapuose įrašyti atsakymai nebus vertinami.
7. Pasirinktus atsakymus į **01–25** klausimus atsakymų lape pažymėkite kryželiu (žymėkite tik vieną atsakymo variantą). **Atsakymai, kurie pažymėti neaiškiai, išeina už skirto langelio ribų ar yra taisyti, bus įvertinti *0 taškų*.** Suklydę atsakymą galite taisyti atsakymų lape nurodytoje vietoje.
8. Atsakymus į **26–51** klausimus įrašykite tam skirtoje atsakymų lapo vietoje. Už ribų parašyti atsakymai nebus vertinami.
9. Neatsakę į kurį nors klausimą, nenusiminkite ir stenkitės atsakyti į kitus.
10. Atsakymų lape neturi būti užrašų ar kitokių ženklų, kurie leistų identifikuoti darbo autorių.
11. Pasibaigus egzaminui, užduoties sąsiuvinį galite pasiimti.

Linkime sėkmės!

© Nacionalinė švietimo agentūra

Kiekvieno iš 01–25 klausimų teisingas atsakymas vertinamas vienu tašku. Į šiuos klausimus yra tik po vieną teisingą atsakymą.

01. Kas pagal 1992 m. Lietuvos Respublikos Konstituciją įstatymo nustatyta tvarka teikia Lietuvos Respublikos pilietybę?

A Konstitucinio Teismo pirmininkas
B Respublikos Prezidentas
C Seimo Pirmininkas
D Vidaus reikalų ministras

02. 1992 m. Lietuvos Respublikos Konstitucijoje nurodyta, kad informacija apie privatų asmens gyvenimą gali būti renkama tik:

A motyvuotu teismo sprendimu;
B prokuroro suteiktu leidimu;
C saugumo tarnybos vadovo sutikimu;
D teisėjo suteiktu leidimu.

03. Kas pagal 1992 m. Lietuvos Respublikos Konstituciją sprendžia pagrindinius užsienio politikos klausimus ir kartu su Vyriausybe vykdo užsienio politiką?

A Ministras Pirmininkas
B Respublikos Prezidentas
C Seimo Pirmininkas
D Užsienio reikalų ministras

04. Kuris iš šių mūšių vyko šiandieninės Lietuvos teritorijoje?

A Durbės
B Saulės
C Vorsklos
D Žalgirio

05. Pagal 1385 m. pasirašytą Krėvos sutartį Jogaila turėjo:

A atsisakyti pretenzijų į LDK sostą;
B panaikinti Ponų Tarybą;
C paskirti Vytautą LDK valdovu;
D prišlieti[1] Rusios žemes prie Lenkijos.

06. Mikalojus Daukša „Prakalboje į malonųjį skaitytoją“ ragino:

A įkurti Vilniaus universitetą;
B panaikinti bajorų privilegijas;
C remti protestantų tikėjimą;
D saugoti gimtąją kalbą.

[1] prišlieti – przyłączyć – примкнуть, присоединить

07. Pasirinkite teisingą šių įvykių chronologinę seką.

1. Liublino unija
2. Pirmosios lietuviškos knygos išleidimas
3. Vilniaus universiteto įkūrimas
4. Aleksandro privilegija

A 2, 4, 1, 3
B 3, 1, 4, 2
C 4, 2, 1, 3
D 1, 4, 3, 2

08. Kurį veikalą parašė Kazimieras Semenavičius?

A „Didysis artilerijos menas“
B „Lietuvos istorija“
C „Mažoji kelionių knygelė“
D „Postilė“

09. Abiejų Tautų Respublikos Ketverių metų seimas (1788–1792 m.):

A atleido valstiečius nuo baudžiavos;
B įtvirtino bažnyčios ir valstybės atskyrimą;
C nutarė padidinti kariuomenę;
D panaikino bajorų privilegijas.

10. Kuriam architektūros stiliui būdinga antikos meno principų laikymasis, racionãlios formos, simetrija ir saikinga[2] puošyba reljefais ar skulptūromis?

A Barokui
B Gotikai
C Klasicizmui
D Romanikai

11. Vilniaus universitetas buvo uždarytas po:

A ATR III padalijimo;
B 1794 m. sukilimo;
C 1830–1831 m. sukilimo;
D 1863–1864 m. sukilimo.

12. Kuri tautinio atgimimo asmenybė įamžinta nuotraukoje?

A Antanas Mackevičius
B Jonas Mačiulis-Maironis
C Juozas Tumas-Vaižgantas
D Motiejus Valančius

13. Kuri valstybė rėmė Fernando Magelano surengtą kelionę aplink pasaulį (1519–1522 m.)?

A Anglija
B Ispanija
C Portugalija
D Prancūzija

[2] saikinga – umiarkowana – умеренная

14. Kuriai valstybei 1814–1815 m. vykusiame Vienos kongrese buvo priskirta žemėlapyje užbrūkšniuota ir skaičiumi 1 pažymėta teritorija?

A Austrijai
B Nyderlandams
C Prancūzijai
D Prūsijai

15. Kuris XIX a. įvykis pavaizduotas paveiksle?

A Baudžiavos panaikinimas Rusijoje
B Paryžiaus taikos konferencijos atidarymas
C Prancūzijos imperijos paskelbimas
D Vokietijos imperijos paskelbimas

16. Kurios politinės srovės idėjos išsakytos šiame tekste?

Iš žlugusios feodalinės visuomenės gelmių iškilusi šiuolaikinė buržuazinė visuomenė nepanaikino klasių priešingumo. Ji tik pastatė naujas klases, naujas engimo sąlygas [...] į senųjų tvarką. Tačiau mūsų epocha, buržuazijos epocha, pasižymi tuo, kad ji supaprastino klasių priešingumus: visuomenė skyla [...] į dvi priešiškas stovyklas, į dvi dideles, viena prieš antrą stovinčias klases – buržuaziją ir proletariatą.

A Fašizmo
B Konservatizmo
C Liberalizmo
D Socializmo

17. JAV prezidentas Vudras Vilsonas „Keturiolikoje punktų“ **nesiūlė**:

A įsteigti tarptautinės organizacijos;
B sukurti nepriklausomos Lenkijos valstybės;
C sustabdyti komunizmo plitimą Europoje;
D visoms valstybėms sumažinti kariuomenes.

18. 1921 m. Sovietų Sąjungoje, pradėjus įgyvendinti Naująją ekonominę politiką, buvo siekiama:

A atkurti per pilietinį karą sugriautą ekonomiką;
B galutinai panaikinti privačią nuosavybę šalyje;
C įgyvendinti socialistinę sistemą žemės ūkyje ir pramonėje;
D pradėti visuotinį stambiosios pramonės kūrimą.

19. Kokia 1936 m. karikatūros „Laiptai kelyje į šlovę“ pagrindinė mintis?

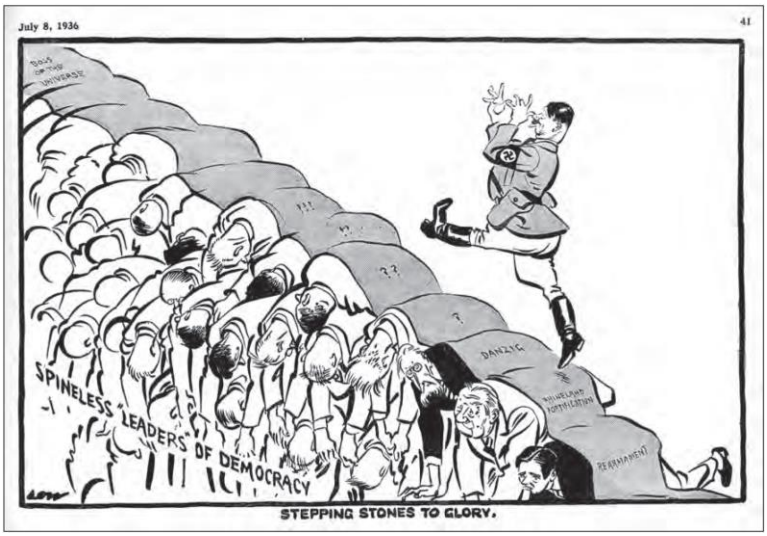

A Atsisakymo bendradarbiauti su A. Hitleriu politika
B Nesėkminga A. Hitlerio užsienio politika
C Nuolaidžiavimo A. Hitleriui politika
D Priešinimasis agresyviai A. Hitlerio politikai

Ant žmonių parašyta: „Bestuburiai demokratijos lyderiai“.
Ant kilimo parašyta (nuo apačios): „Nusiginklavimas“, „Reino zonos įtvirtinimai“, „Dancigas“... „Visatos valdovas“.

20. Kuriuo skaičiumi žemėlapyje pažymėtoje valstybėje 1980 m. prasidėjo „Solidarumo“ judėjimas?

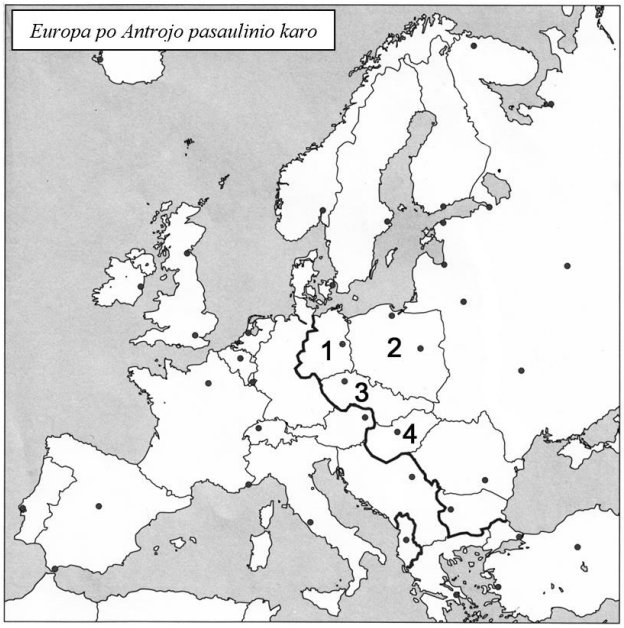

A 1
B 2
C 3
D 4

21. Kuris tarptautinis įvykis akivaizdžiai parodė, kad šie Sovietų Sąjungos vadovo Nikitos Chruščiovo Aukščiausioje Taryboje pasakyti žodžiai jo valdymo metu tebuvo demagogija[3]?

Pripažinti buvimą skirtingų sistemų, pripažinti kiekvienai tautai teisę savarankiškai spręsti visus politinius bei socialinius savo šalies klausimus, gerbti suverenumą ir laikytis nesikišimo į vidaus reikalus principo, spręsti visus tarptautinius klausimus derybomis – štai ką numato sambūvis protingu pagrindu.

A Afganistano karas
B Korėjos karas
C Prahos pavasaris
D Sukilimas Vengrijoje

22. Dėl kurios 1975 m. pasirašyto Helsinkio baigiamojo akto nuostatos laikymosi Leonidui Brežnevui nuolat kildavo problemų?

A Bendradarbiavimo ekonomikos srityje
B Europos valstybių sienų neliečiamumo
C Kultūrinių santykių palaikymo
D Žmogaus teisių ir laisvių gerbimo

23. Kuris tarptautinis konfliktas pavaizduotas karikatūroje „Tarptautinės varžybos greitojo nusileidimo trasoje“?

A Afganistano karas
B Berlyno blokada
C Karibų krizė
D Vietnamo karas

Ant knygos parašyta: „Kaip sustoti?“
Ant lentelės parašyta: „Šaltojo karo trasa“.
Ant slidžių parašyta: „Ginklai“, „Plėtra“.

24. Pradiniame reformų etape Michailas Gorbačiovas **nesiekė**:

A įgyvendinti privačios nuosavybės grąžinimą;
B išsaugoti komunistų partijos vienvaldystę;
C pagerinti santykius su Vakarų valstybėmis;
D paspartinti žemės ūkio ir pramonės augimą.

25. Kuri valstybė **nėra** nuolatinė Jungtinių Tautų Saugumo Tarybos narė?

A Japonija
B Jungtinė Karalystė
C Kinija
D Prancūzija

[3] demagogija – apgaudinėjimas iškraipytais faktais arba melagingais pažadais

Į klausimus atsakykite, remdamiesi šaltiniais ir žiniomis.

A šaltinis *(Vasalų ištikimybės priesaika Flandrijos grafui Vilhelmui)*

Balandžio 7 dieną, ketvirtadienį, grafui buvo duoti paklusnumo įžadai. Pirma, jie buvo atlikti šia forma. Grafas pakláusė, ar asmuo jo akivaizdoje nori visiškai tapti jo žmogumi, ir šis atsakė: „Noriu.“ Ir sudėtomis rankomis, kurias suspaudęs laikė grafas, vienas ir kitas užantspaudavo savo sąjungą pabučiavimu. Antra, tas, kuris davė įžadą, prisiekė ištikimybę šiais žodžiais: „Prisiekiu savo tikėjimu, kad nuo šiol būsiu ištikimas grafui Vilhelmui ir, nepaisydamas nieko, gerbsiu kaip tik įmanoma savo paklusnumo įžadą nuoširdžiai ir be apgaulės.“ Trečia, tas pats asmuo prisiekė šventojo relikvijomis. Tada su rykšte, laikoma rankoje, grafas suteikė investitūrą visiems tiems, kurie šia sutartimi prisiekė jam ištikimybę ir paklusnumą, ir visi kartu davė priesaiką.

B šaltinis *(Sėjomainos schema)*

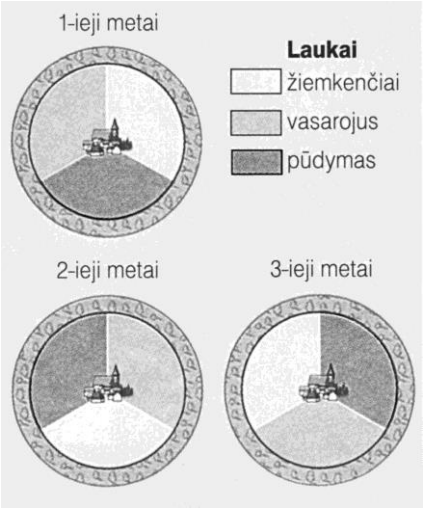

C šaltinis *(Žemės apdirbimo kaita)*

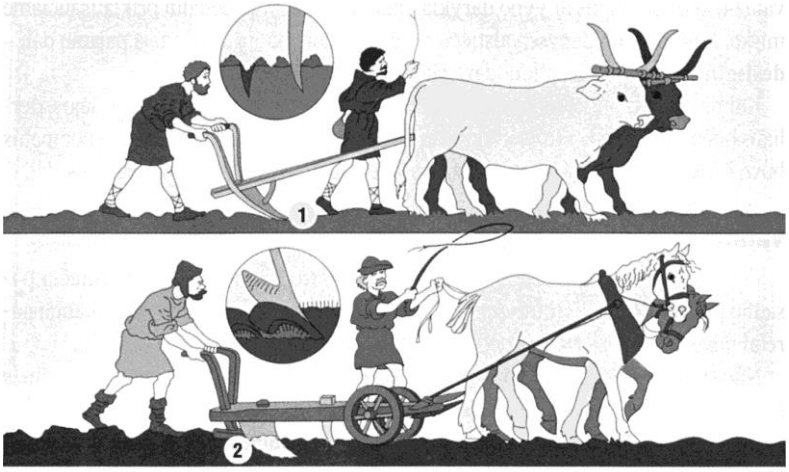

1 – žagrė, 2 – ratinis plūgas

D šaltinis *(Ištrauka iš taisyklių, nustatytų Briuselio gelumbininkams)*

1. Niekas neturi valyti gelumbės ar gelumbės rietimų, ruošdamiesi juos skalbti ar dažyti, [...] prieš tai nedavęs jų apžiūrėti, kad būtų nustatyta, ar jie geri ir sveiki [...], antraip gresia 10 sū pabauda.

4. Joks šukuotojas negali šukuoti, jeigu jo šukos nuo šiolei neturi 21 danties [...], antraip jam gresia 20 sū pabauda ir šukų konfiskacija.

5. Jokia šukuotoja negali šukuoti už Briuselio ribų, antraip jai gresia 20 sū pabauda ir šukų konfiskacija; visa tai pameistrio, kuris ją apskundė, naudai.

11. Niekas neturi lankstyti ar dėstyti gelumbių, pažymėtų inspektorių, nedavęs jų patikrinti gildijai. Kiekvienas mokinys vėlėjas, norįs išmokti šį amatą, turi sumokėti cechui vieną senąjį ekiu.

26. Paaiškinkite A šaltinyje vartojamą investitūros sąvoką. Nurodykite pagrindinį vasalo įsipareigojimą senjorui.

Juodraštis

Investitūra .....

.....

Įsipareigojimas .....

(2 taškai)

27. Kuriam luomui priklausė A šaltinyje aprašyti žmonės? Nurodykite du šiam luomui būdingus bruožus.

Juodraštis

Luomas .....

Būdingi bruožai:

1. .....

2. .....

(3 taškai)

28. Įvardykite B šaltinyje pavaizduotą sėjomainą. Nurodykite šios sėjomainos privalumą.

Juodraštis

Sėjomaina .....

Privalumas .....

(2 taškai)

29. Remdamiesi C šaltiniu, nurodykite dvi naujoves, kurios buvo pradėtos taikyti žemės ūkyje.

Juodraštis

1. .....

2. .....

(2 taškai)

30. Kas buvo būdinga gamybai amatininko dirbtuvėje (D šaltinis)? Nurodykite du ypatumus[4].

Juodraštis

1. .....

2. .....

(2 taškai)

31. Kaip vadinama bendrija, į kurią jungėsi amatininkai? Nurodykite du šios bendrijos tikslus.

Juodraštis

Pavadinimas .....

Tikslai:

1. .....

2. .....

(3 taškai)

32. Įvardykite šaltiniuose atsispindinčią visuomenės santvarką. Trimis teiginiais apibūdinkite šios santvarkos bruožus.

Juodraštis

Santvarka .....

Bruožai:

1. .....

2. .....

3. .....

(4 taškai)

[4] ypatumas – osobliwość – особенность

Į klausimus atsakykite, remdamiesi šaltiniais ir žiniomis.

A šaltinis *(Iš Martyno Liuterio 95 tezių)*

6. Popiežius negali atleisti jokios nuodėmės, o tik paskelbti ir pripažinti, jog nuodėmė atleista Dievo.

21. Klysta nuodėmių atleidimo pamokslautojai, kurie teigia, jog popiežiaus indulgencijos gelbsti ir išlaisvina žmogų nuo bausmės.

62. Tikrasis Bažnyčios lobis yra dieviškosios šlovės ir gailestingumo švenčiausioji Evangelija.

82. Kodėl popiežius nesuteikia atleidimo visoms sieloms, vadovaudamasis švenčiausiuoju gailestingumu, kas būtų teisingiausia, nors nesuskaičiuojamą daugybę sielų išlaisvino dėl prakeiktos monetos, skirtos bazilikai statyti.

B šaltinis *(Iš Tridento susirinkimo nutarimų)*

Tikėjimo pagrindas glūdi ne tik Biblijoje, bet ir Bažnyčios mokytojų pamokymuose.
Tik Bažnyčia turi teisę aiškinti Bibliją.
Žmogus Dievo gailestingumą užsitarnauja ne tik tikėjimu, bet ir gerais darbais.
Piktnaudžiavimas ir prekyba indulgencijomis uždrausti net ir Bažnyčios tarnautojams.
Vienintelė pamokslų ir Biblijos kalba – lotynų.
Tik popiežius gali vadovauti Bažnyčiai.

C šaltinis *(Iš Šv. Ignaco Lojolos laiško Karoliui V)*

Labiau negu kitų priemonių, kurių dera imtis prieš labai paplitusį Vokietijoje siaučiantį blogį, ieškoti tos, kurią teikia universitetai, savo religinio gyvenimo pavyzdžiu ir katalikiškos doktrinos nepaperkamumu atvedantys žmogų į gera, atrodo ne tik protinga, bet absoliučiai būtina ir, po teisybei, įkvėpta Dievo. Tepadaro apvaizda, kad tai iš dalies galėtų įvykti su dieviško gailestingumo pagalba per mūsų Draugijos kolegiją, kurią Jūsų Didenybė įkurs Vienoje.

D šaltinis *(Europa XVI a.)*

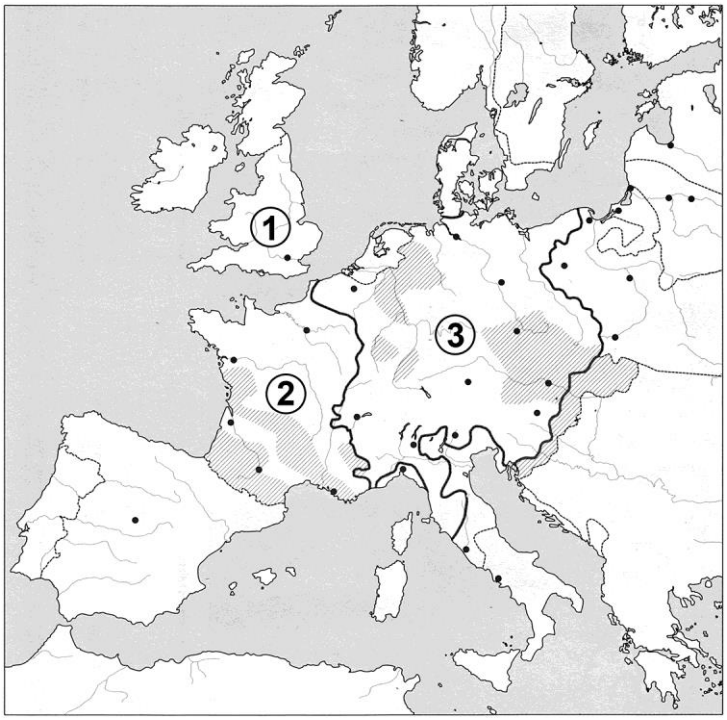

33. Nurodykite tris priežastis, dėl ko M. Liuteris kritikavo Katalikų Bažnyčią (A šaltinis).

Juodraštis

1. .....
2. .....
3. .....

(3 taškai)

34. Palyginę M. Liuterio tezes ir Tridento susirinkimo nutarimus, nurodykite vieną panašumą ir vieną skirtumą (A ir B šaltiniai).

Juodraštis

Panašumas .....

Skirtumas .....

(2 taškai)

35. Įvardykite religinius judėjimus, kuriems davė pradžią M. Liuteris ir Tridento susirinkimas.

Juodraštis

M. Liuteris ..... Tridento susirinkimas .....

(2 taškai)

36. Kuriai organizacijai vadovavo C šaltinio autorius? Nurodykite šios organizacijos pagrindinį tikslą ir paaiškinkite, kaip buvo ketinama jo siekti.

Juodraštis

Organizacija .....

Tikslas .....

Paaiškinimas .....

(3 taškai)

37. Paaiškinkite, kaip baigėsi religinių judėjimų varžymasis žemėlapyje skaičiais 1, 2 ir 3 pažymėtose teritorijose (D šaltinis).

Juodraštis

1 – .....

2 – .....

3 – .....

(3 taškai)

38. Nurodykite po du šaltiniuose aprašytų religinių judėjimų padarinius Europos politikai, kultūrai ir religiniam gyvenimui.

Juodraštis

Politikai:

1. .....

2. .....

Kultūrai:

1. .....

2. .....

Religiniam gyvenimui:

1. .....

2. .....

(6 taškai)

Į klausimus atsakykite, remdamiesi šaltiniais ir žiniomis.

A šaltinis *(Iš Kęstučio K. Girniaus knygos „Partizanų kovos Lietuvoje“)*

Nepaisant didelių aukų ir didvyriškumo, partizanai nelaimėjo pergalės. Bet jie niekada ir nesitikėjo ją iškovoti vien savo jėgomis. Ilgai partizanai laukė Vakarų intervencijos, bet jos nesulaukė. [...]

Jei dabar aišku, kad partizanų padėtis buvo beviltiška, tai tomis apsisprendimo dienomis reikalai buvo labiau migloti. Nutarimas ginklu kovoti dėl šalies laisvės nebuvo nei neprotingas, nei negarbingas. 1944 m. kilus klausimui, ar rizikuoti mirtimi, stojant į nekenčiamų komunistų kariuomenę, ar rizikuoti mirtimi tėvynės miškuose, daug lietuvių pasirinko antrąjį sprendimą. [...] Tūlas ūkininkas turbūt apgailestavo dėl savo sprendimo neremti nei partizanų, nei valdžios, kai vieną rytą į jo sodybą įsiveržę stribai pranešė, kad jis ir jo visa šeima ištremiami į Sibirą.

Pokario metai buvo tragiškas metas. Nebuvo lengvų sprendimų ar išeičių, kurios užtikrintų žmogaus saugumą be sąžinės kompromiso ir rankų sutepimo kitų krauju. Viena prasme didžiausi „realistai“ ir „blaiviausiai“ galvojantys žmonės buvo tie, kurie jau 1944 m. numatė sovietų pergalę, suprato esminį teroro vaidmenį Stalino režime ir darė atitinkamas išvadas. Bet šitie žmonės išdavė ne tik savo tėvynę, bet ir įskundė kaimyną, tuo pasmerkdami jį kalėjimui, jei ne mirčiai.

B šaltinis *(Iš Arvydo Anušausko knygos „Lietuvių tautos sovietinis naikinimas 1940–1958 m.“)*

Nuo 1946 m. pradžios, nors partizanų sumažėjo [...], NKVD dar labiau suaktyvino savo kovą su ginkluotąja rezistencija. Dabar daugiau dėmesio buvo skiriama antipartizaninės kovos organizavimui, atsižvelgiant į vietos sąlygas. Pasak enkavėdistų, tos sąlygos buvo: istorines šaknis turintis didžiulis nacionalizmas; fanatiškas religingumas; individualus valstiečių ūkininkavimas. Dėl šių sąlygų lietuvių pasipriešinimas buvo sunkiai įveikiamas, tik jas pakeitusi arba smurtu panaikinusi Sovietų Sąjunga galėjo visiškai įsigalėti Lietuvoje. [...]

Naują genocido bangą sukėlė generolo majoro J. Bartašiūno 1946 m. vasario 15 d. įsakymas. Savo turiniu jis labiau panėšėjo į ultimatumą: „Banditų ir buržuazinių nacionalistų organizacijų dalyvių, nepasidavusių Vidaus Reikalų Liaudies Komisariato įstaigoms, šeimas suimti ir ištremti. [...] Asmenis, neatidavusius ginklų ir nepranešusius apie jų turimus bunkerius bei slėptuves, suimti ir teisti kaip banditus. [...] Visus tuos, kurie, žinodami bunkerių bei slėptuvių buvimo vietas, nepranešė apie tai Vidaus Reikalų Liaudies Komisariato įstaigoms, suimti ir teisti kaip banditų pagelbininkus.“

C šaltinis *(1951 m. partizanų spaudoje paskelbta karikatūra)*

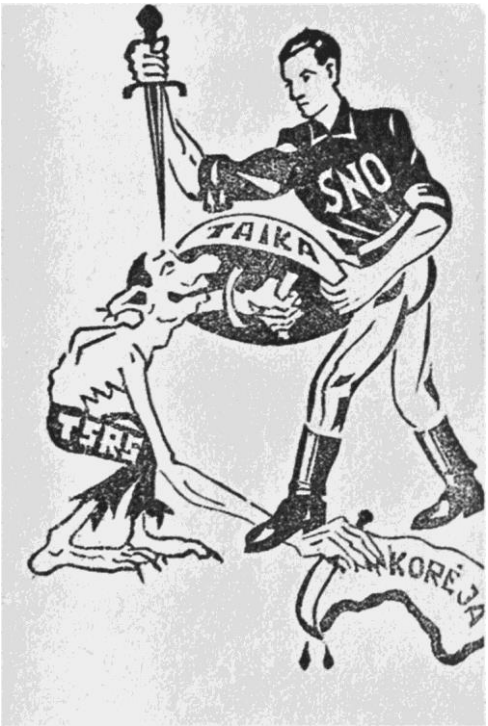

SNO – Suvienytųjų Nacijų Organizacija (Jungtinės Tautos)

D šaltinis *(Iš Broniaus Krivicko raštų. „Apie laisvės kovą ir didvyriškumą“)*

Ateities istoriką, kuris atskleis dabartinio mūsų tautos gyvenimo puslapius, labiausiai stebins du dalykai. Pirmiausia jis turės stebėtis neregėtu dabartinės vergijos baisumu, pavyzdžio neturinčiu žiaurumu ir ta taip nepaprastai ištobulinta komunistinės vergijos sistema, kuri, rodos, turėtų užslopinti paskutinį laisvojo žmogaus alsavimą, paversti visišku vergu ne tik fiziniu, bet ir dvasiniu atžvilgiu. Tačiau dar labiau ateities istoriką stebins tai, kad tauta po šios baisios vergijos jungu ne tik nesuklupo, bet sugebėjo vesti tokią nepaprastai sunkią ir didžią kovą. Ir klaus anas istorikas, iš kur sėmėsi sau ištvermės ir jėgos dešimtys tūkstančių partizanų, kurie geriau pasirinko mirtį negu baisiąją priešo vergiją, iš kur sėmėsi sau jėgų pavergtieji, kurie geriau pasirinko kankinio vainiką negu išdavystę. Ir, ieškodamas atsakymo į tuos klausimus, jis su tylia pagarba turės nulenkti savo galvą prieš mūsų tautos nepaprastą dvasinę didybę.

39. Nurodykite dvi priežastis, kodėl buvo renkamasi stoti į partizanų gretas (A šaltinis).

Juodraštis

1. .....

2. .....

(2 taškai)

40. Išskirkite A šaltinyje minimas dvi prisitaikėliškas[5] pozicijas. Kokios buvo kiekvienos iš šių pozicijų pasekmės tiems, kurie jų laikėsi?

Juodraštis

1 pozicija .....

Pasekmė .....

2 pozicija .....

Pasekmė .....

(4 taškai)

41. Įvardykite dvi B šaltinyje minimas priemones, kuriomis buvo siekiama susidoroti su partizanais. Paaiškinkite, kodėl, anot enkavėdistų, jas buvo sudėtinga įgyvendinti.

Juodraštis

Priemonės:

1. .....

2. .....

Paaiškinimas .....

.....

(3 taškai)

42. Nurodykite dvi karikatūros mintis apie Sovietų Sąjungos užsienio politiką. Paaiškinkite, kodėl partizanams buvo svarbi karikatūroje pavaizduota SNO pozicija (C šaltinis).

Juodraštis

1. .....

2. .....

Paaiškinimas .....

.....

(3 taškai)

[5] prisitaikėliška – ugodowa – приспособленческая

43. Trimis teiginiais pagrįskite B. Krivicko žodžius apie tuomet egzistavusią „vergijos sistemą“ (D šaltinis).

Juodraštis

1. .....
2. .....
3. .....

(3 taškai)

44. Šiandieninėje Lietuvoje partizaninės kovos palikimas yra įprasmintas politikos, teisės, švietimo ir kultūros srityse. Nurodykite po vieną pavyzdį.

Juodraštis

Politika .....

.....

Teisė .....

.....

Švietimas .....

.....

Kultūra .....

.....

(4 taškai)

Į klausimus atsakykite, remdamiesi šaltiniais ir žiniomis.

A šaltinis *(Iš knygos „Lietuvos istorija“)*

1918–1940 m. emigracijos iš Lietuvos mastas buvo vienas didžiausių Europoje. Jį didino ir aktyvi įvairių emigracijos agentūrų veikla – neretai jos viliodavo klientus nerealiais pažadais. [...] Emigracijos iš Lietuvos motyvai buvo pirmiausia ekonominiai. 1920–1940 m. emigravo apie 102 500 gyventojų, absoliuti dauguma – lietuviai, jauni darbingi vyrai, nekvalifikuoti žemės ūkio darbininkai. Tačiau gana intensyviai iš Lietuvos emigravo ir žydai, jie sudarė 34 proc. visų emigrantų. 30 proc. emigrantų iš Lietuvos tuo laikotarpiu išvyko į JAV, 24,4 proc. – į Braziliją, 16,3 proc. – į Argentiną, beveik 8 proc. – į Kanadą, 4,3 proc. – į Urugvajų. Mažesnių lietuvių kolonijų būta beveik visose pasaulio valstybėse, į nuošaliausias vietas vyko lietuviai kunigai misionieriai. [...] Užsienio šalyse įsikūrę lietuviai atliko nemažą vaidmenį krašto ekonomikoje. Tiesa, didžiausios naudos teikdavo piniginės perlaidos giminaičiams – šios įplaukos sudarydavo apie 10 proc. metinio valstybės biudžeto, sustiprino Lietuvos finansinę sistemą, pagyvino pramonę ir prekybą.

B šaltinis *(Iš knygos „Tarpukario Lietuva“)*

Ypač skaudžios Lietuvai buvo karo ir okupacijų pasekmės. 1940 m. Lietuvą okupavusi Sovietų Sąjunga pradėjo vykdyti masines gyventojų represijas, jos ypač sustiprėjo po Antrojo pasaulinio karo: 1941–1949 m. iššudyta ir ištremta iš Lietuvos apie 500 tūkst. žmonių. Vokiečių okupacinė valdžia (1941–1944 m.) vykdė žydų genocidą, buvo sunaikinta apie 350 tūkst. Lietuvos gyventojų, į Vokietiją darbams išvežta apie 70 tūkst. Baigiantis karui, apie 60 tūkst. gyventojų pasitraukė į Vakarus (Vokietiją, JAV ir kt.), todėl gyventojų skaičius Lietuvoje labai sumažėjo.

C šaltinis *(Iš knygos „Lietuva 1940–1990: okupuotos Lietuvos istorija“)*

Postalininiu laikotarpiu Lietuvos gyventojų skaičius nuolat didėjo: 1950 m. buvo 2 mln. 573 tūkst., 1959 m. – 2 mln. 711 tūkst., 1979 m. – 3 mln. 398 tūkst., 1989 m. – 3 mln. 690 tūkst. 1959–1989 m. lietuvių Lietuvoje padaugėjo 773 tūkst., t. y. 36 proc. [...] Darbo jėgos trūkumas ir sovietinė industrinė politika lėmė nuolatinę ir gausią rusakalbių imigraciją į Baltijos šalis. Maždaug 1965 m. bendras rusų migrantų skaičius [Baltijos šalyse] viršijo 1 mln. žmonių. Nepaisant griežto politinio režimo, Lietuvoje išliko palanki demografinė padėtis. Per visus sovietų okupacijos metus lietuviai sudarė apie 80 proc. Lietuvos gyventojų; šis rodiklis buvo daug geresnis negu Latvijoje ir Estijoje (1989 m. latviai Latvijoje sudarė 52 proc. visų respublikos gyventojų, o Estijoje estų buvo 61,5 proc.).

D šaltinis *(Lietuvos gyventojų skaičiaus kaita, 1950–2013 m.)*

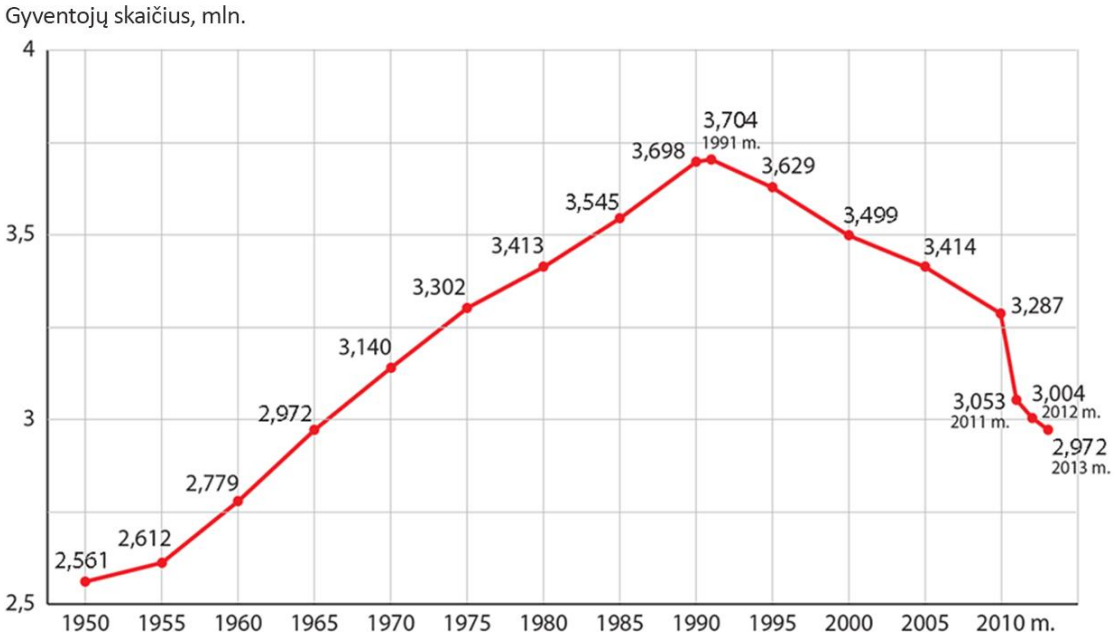

45. Nurodykite du tikslus, kurių siekė emigrantai, išvykdami iš Lietuvos 1918–1940 m. (A šaltinis).

Juodraštis

1. .....

2. .....

(2 taškai)

46. Nurodykite tris priežastis, kurios lėmė Lietuvos gyventojų skaičiaus kaitą 1941–1949 m. (B šaltinis).

Juodraštis

1. .....

2. .....

3. .....

(3 taškai)

47. Remdamiesi A ir B šaltiniais bei žiniomis, nurodykite tris tarpukario ir karo metais vykusios emigracijos skirtumus.

Juodraštis

1. .....

.....

2. .....

.....

3. .....

.....

(3 taškai)

48. Remdamiesi A šaltiniu bei žiniomis, nurodykite, kokios buvo tarpukariu ir Antrojo pasaulinio karo metais vykusios emigracijos pasekmės Lietuvos ekonomikai.

Juodraštis

Tarpukariu .....

.....

Antrojo pasaulinio karo metais .....

.....

(2 taškai)

49. Nurodykite du 1950–1989 m. vykusios Lietuvos gyventojų tautinės sudėties kaitos aspektus (C šaltinis).

Juodraštis

1. .....

2. .....

(2 taškai)

50. Remdamiesi D šaltiniu bei žiniomis, nurodykite, kokios trys priežastys lėmė Lietuvos gyventojų skaičiaus kaitą po 1991 m.

Juodraštis

1. .....

2. .....

3. .....

(3 taškai)

51. Išskirkite XX–XXI a. dviejų laikotarpių chronologines ribas, kai emigracija iš Lietuvos beveik nevyko ir kai iš Lietuvos emigravo daugiausia žmonių. Apibūdinkite kiekvieno laikotarpio politines aplinkybes, kurios lėmė tokią situaciją.

Juodraštis

Emigracija beveik nevyko ..... – ..... m.

Politinės aplinkybės .....

.....

Emigravo daugiausia žmonių ..... – ..... m.

Politinės aplinkybės .....

.....

(4 taškai)